

KONFERENSIYA

“JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY
YO’NALISHLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR”



RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI

2025-yil 21 noyabr

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI**



**JIZZAX VILOYATI IJTIMOIIY-IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY YO‘NALISHLARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
*mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari
to‘plami*
(2025-yil 21-22-noyabr)

JIZZAX-2025

Jizzax viloyati ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining asosiy yo‘nalishlari: muammo va yechimlar. Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali Iqtisodiyot va turizm kafedrası, 2025-yil 21-22-noyabr. 557-bet.

Respublika miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy kompyuter ilmlari va muhandislik texnologiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globallashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur‘atlar bilan rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e‘tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarni qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma‘ruza tezislari to‘plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo‘nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas‘ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M.

Tahrir hay‘ati a‘zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), prof. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dots. Alibayev S.X., t.f.f.d.(PhD), dots. Abdumalikov A.A, p.f.f.d.(PhD) Hafizov E.A., f.f.f.d.(PhD), dots. Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dots. Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD) O‘ralov A.I., p.f.n., dots. Aliqulov S.T., t.f.f.d.(PhD) Kuvandikov J.T., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Sharipova S.F., Jo‘rayev M.M.

Mazkur to‘plamga kiritilgan ma‘ruza tezislarning mazmuni, undagi statistik ma‘lumotlar va me‘yoriy hujjatlarning to‘g‘riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o‘zlari mas‘uldirlar.

3. Baxtiyorova, Z.A., & Madjidova, D.A. O‘zbekistonda elektron ta’limdagi muammolar va kamchiliklar. Journal-Web.
4. Burxonov, R.R., Ismailov, J.A., & Mavlonov, E.D. Ta’lim muassasalarida raqamli texnologiyalarni joriy etishning pedagogik asoslari. Jizzax davlat pedagogika instituti ilmiy jurnali. 2021.
5. Do’sanov, R. Q., & Yalgoshev, I. Ta’limda raqamli texnologiyalarni tadbiq etishning zamonaviy tendensiyalari va rivojlanish omillari. 2024.
6. Iqtidor & Intellekt jurnali. Raqamli texnologiyalar davrida shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim turlari va texnologiyalari. 2025.
7. Kun.uz. Oliy ta’limni raqamlashtirish – ustuvor vazifa. Intervyu va maqola, O‘zbekistonda raqamli universitet konsepsiyasi. 2023 28-mart.
8. Xaydarov B. Ta’lim tizimida budget mablag‘larining maqsadli sarflanishi nazorati //YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT. – 2024. – T. 2. – №. 12.
9. Xaydarov B. IQTISODIYOTNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH, UNING MAQSADI VA VAZIFALARI //International Journal of scientific and Applied Research. – 2024. – T. 1. – №. 2. – C. 326-336.
10. Хайдаров Б., Туйчиева Н. Инновационные методы обучения информатике и образовательной робототехнике //Информатика и инженерные технологии. – 2023. – Т. 1. – №. 1. – С. 200-204.
11. Xaydarov B. RIVOJLANGAN DAVLATLARDA ICHKI AUDIT VA UNI IQTISODIYOTIDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI //Science technology&Digital finance. – 2023. – T. 1. – №. 3. – C. 87-97.
12. Khaydarov B., Tuychieva N. INNOVATIVE TEACHING METHODS FOR COMPUTER SCIENCE AND EDUCATIONAL ROBOTICS //Science technology&Digital finance. – 2023. – T. 1. – №. 2. – C. 14-19.

AHOLI BANDLIGINI OSHIRISHDA OILAVIY KORXONALARNING AHAMIYATI

G‘aybullayev Sarvar O‘ktam o‘g‘li

O‘zbekiston Milliy Unirversitetining Jizzax filiali o‘qituvchisi

Qo‘ziboyev Zafarbek Masharif o‘g‘li

O‘zbekiston Milliy Unirversitetining Jizzax filiali 4-bosqich talabasi

zafarbekquzibayev@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekistonda oilaviy korxonalarining rivojlanishi va aholi bandligini oshirishdagi o‘rni statistik va tahliliy yondashuv asosida o‘rganiladi. Milliy statistika qo‘mitasi va mehnat inspeksiyasi ma’lumotlari asosida oilaviy korxonalar soni, faoliyat yo‘nalishlari va yaratilgan ish o‘rinlari tahlil qilinadi. Shuningdek, sohadagi muammolar va istiqbolli imkoniyatlar baholanib, bandlikni oshirishga doir takliflar beriladi.

Kalit so‘zlar: oilaviy korxona, bandlik, kichik tadbirkorlik, mehnat bozori, aholi bandligi.

Abstract: This article studies the role of family businesses in the development and employment of the population in Uzbekistan based on a statistical and analytical approach. Based on data from the National Statistics Committee and the Labor Inspectorate, the number of family businesses, areas of activity and jobs created are analyzed. Also, problems and promising opportunities in the field are assessed, and proposals are made to increase employment.

Keywords: family business, employment, small business, labor market, employment.

O‘zbekistonda aholi bandligini ta‘minlash iqtisodiy siyosatning muhim yo‘nalishidir. So‘nggi yillarda tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash, kambag‘allikni qisqartirish va daromad manbalarini kengaytirishga qaratilgan islohotlar natijasida mikro va kichik biznes, jumladan oilaviy korxonalar salmog‘i oshmoqda. Oilaviy korxonalar sodda ro‘yxatga olish tartibi, kam xarajat talab qilishi va mahalliy xomashyo hamda mehnat resurslaridan samarali foydalanish imkoniyati bilan ajralib turadi.

Milliy statistika qo‘mitasi ma‘lumotlariga ko‘ra, 2025-yil 1-iyul holatida mamlakatda faoliyat yuritayotgan oilaviy korxonalar soni 38 ming 200 dan ortiqni tashkil etdi. Bu ko‘rsatkich so‘nggi yillarda mazkur institutning jadal rivojlanayotganini, shuningdek, iqtisodiy faollik va bandlikni oshirishdagi roli kuchayayotganini ko‘rsatadi. Hududlar kesimida tahlil qilinganda Toshkent shahri, Farg‘ona vodiysi viloyatlari va Samarqand viloyati oilaviy korxonalar faoliyati bo‘yicha yetakchi o‘rinlarni egallab kelayotgani kuzatiladi. Masalan, 2024-yil yakuni bo‘yicha Toshkent shahrida ro‘yxatdan o‘tgan oilaviy korxonalar soni 3 mingga yaqinlashgan bo‘lib, ular asosan savdo, umumiy ovqatlanish, kichik ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish sohalarida faoliyat yuritgan.

Oilaviy korxonalar kichik hajmdagi, tez ishga tushiriladigan faoliyat turi bo‘lgani uchun yangi ish o‘rinlarini yaratishda katta investitsiya talab etmaydi. Oila a‘zolarining o‘z mehnati bilan shug‘ullanishi bandlikning barqarorligini ta‘minlaydi. Ayniqsa, ayollar va yoshlar bandligini oshirishda ular muhim rol o‘ynaydi. Bunday korxonalar oila daromadini ko‘paytiradi, tajriba va malakani mustahkamlaydi hamda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikka hissa qo‘shadi.

Shu bilan birga, mehnat sharoitlari va rasmiylashtirilgan bandlik masalalari ham muhim ahamiyatga ega. Davlat mehnat inspeksiyasi hisobotlariga ko‘ra, 2024-yilda kichik va oilaviy biznes subyektlarida mehnat shartnomalarini rasmiylashtirmaslik, ish vaqtini noto‘g‘ri yuritish, xavfsizlik me‘yorlariga to‘liq amal qilmaslik kabi holatlar mavjud bo‘lgani qayd etilgan. Biroq nazorat choralari kuchaytirilgach, ko‘plab ishchilarning huquqlari tiklanib, ularga rasmiy mehnat shartnomalari tuzib berilgan. Bu esa oilaviy korxonalar iqtisodiyotning muhim bo‘g‘ini sifatida shakllanar ekan, ular uchun mehnat madaniyatini oshirish, xavfsizlik standartlariga rioya qilish kabi masalalar dolzarb ekanini ko‘rsatadi.

Oilaviy korxonalarni rivojlantirishga to‘sqinlik qilayotgan ayrim omillar ham mavjud: moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatining cheklanganligi, boshqaruv ko‘nikmalari yetishmasligi, marketing va logistika infratuzilmasining sust rivojlanganligi shular jumlasidandir. Shu bois, davlat tomonidan oilaviy korxonalar

faoliyatini qo‘llab-quvvatlash maqsadida kredit va subsidiyalar berish, kasb-hunar markazlarining ta‘lim dasturlarini kuchaytirish, ayollar va yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishga oid alohida dasturlar amalga oshirilmoqda.

Tahlil shuni ko‘rsatadiki, oilaviy korxonalarning o‘sishi bandlik darajasiga bevosita ta‘sir qilmoqda. Misol uchun, 2023–2024-yillar davomida oilaviy korxonalar tomonidan yaratilgan qo‘shimcha ish o‘rinlari minglab fuqarolarning daromad manbaiga aylangan. Mehnat inspeksiyasi va statistika ma‘lumotlari oilaviy korxonalarning nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy ahamiyati ham ortib borayotganini ko‘rsatadi. Oilaviy korxonalar faoliyati oilalarning iqtisodiy mustaqilligini oshiradi, hududlarda iqtisodiy faollikni kuchaytiradi va kambag‘allikni qisqartirishga ko‘maklashadi.

Bundan kelib chiqadiki, oilaviy korxonalarni qo‘llab-quvvatlash siyosati kompleks bo‘lishi lozim. Bir tomondan, ro‘yxatdan o‘tish tartiblarini soddalashtirish, kreditlar olish imkoniyatini kengaytirish iqtisodiy jihatdan samarali. Ikkinchi tomondan, mehnat sharoitlarini yaxshilash, treninglar va o‘quv dasturlarini kuchaytirish, bozor infratuzilmasiga ulanishni osonlashtirish ularning barqarorligini ta‘minlaydi.

Xulosa

Yig‘ilgan ma‘lumotlar va tahlillar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekistonda oilaviy korxonalar aholi bandligini oshirishning muhim manbasi bo‘lib bormoqda. Ularning soni ortib borayotgani, tarmoqlar bo‘yicha kengayishi, ayollar va yoshlar bandligiga qo‘shayotgan hisssasi iqtisodiy islohotlarning natijadorligini namoyon qiladi. Shu bilan birga, mehnat huquqlari, xavfsizlik talablariga rioya qilish, moliyaviy va infratuzilma qo‘llab-quvvatlash kabi masalalar ham muhim bo‘lib qolmoqda. Agar mavjud imkoniyatlar to‘liq ishga solinsa, oilaviy korxonalar yaqin yillarda mamlakatda barqaror bandlik yaratishning eng samarali institutlaridan biriga aylanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Sirojiddin S. et al. SMALL BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP IS A PLACE TO PROVIDE EMPLOYMENT //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 115-119.
2. Akramovich N. A., Sarvar G., Yassim H. THE PLACE OF THE DIGITAL ECONOMY TODAY //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 95-99.
3. G‘aybullayev, S. (2022). O‘ZBEKISTONDA ISTE‘MOL SAVATCHASI HOZIRGI HOLATINI VA UNI SHAKILLANTIRISH YO‘NALISHLARI
4. Bahrom X. et al. THE ROLE OF THE PRIVATE SECTOR IN THE DEVELOPMENT OF TOURISM //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 287-293.
5. G‘aybullayev S. et al. RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – C. 86-89.

6. Sarvar G. et al. FACTORS AFFECTING LABOR RELATIONS AND ITS WAGE //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 12. – C. 125-129.
7. G'aybullayev S. The place of the digital economy today //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 11. – C. 116-126.
8. G'Aybullayev Sarvar O. et al. O 'ZBEKISTONDA ISTE'MOL SAVATCHASI HOZIRGI HOLATINI VA UNI SHAKILLANTIRISH YO 'NALISHLARI //Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 119-125.
9. Sarvar O'ktam o'g G. et al. SYSTEMATIC-SITUATION APPROACH IN MANAGEMENT //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – T. 3. – №. 11. – C. 999-1008.
10. Bahrom X. et al. O'ZBEKISTON VA AQSHNING IQTISODIY MUNOSABATLARI //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – C. 63-69.
11. G'Aybullayev Sarvar O. et al. FRANCHAYZINGNING BUGUNGI IQTISODIY JARAYONLARDAGI AHAMIYATI //Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. – 2022. – T. 1. – №. 16. – C. 116-120.
12. O'G'Li X. Y. K. et al. IQTISODIY JARAYONLARNI MODELLASHTIRISHNING BUGUNGI KUNDA MUHIM AHAMIYATI //Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. – 2022. – T. 1. – №. 15. – C. 41-45.
13. Nodirbek X. et al. QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INING AHOLI DAROMADLARIGA TA'SIRI //Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali. – 2022. – T. 1. – №. 16. – C. 121-126.
14. G'aybullayev S. THE ROLE OF MARKETING ACTIVITIES IN INCREASING THE POTENTIAL OF TEXTILE ENTERPRISES //Talqin va tadqiqotlar. – 2023. – T. 1. – №. 7.
15. Гайбуллаев С., Пулатова М. Ish haqi va mehnat munosabatlari //Новый Узбекистан: успешный международный опыт внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 370-372.
16. Гайбуллаев С., Анорбоева Д. О 'zbekistonda raqamli iqtisodiyotga o 'tish muammolari //Новый Узбекистан: успешный международный опыт внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 236-238.
17. Гайбуллаев С., Ярашева Г. Raqamli iqtisodiyotni hozirgi hayotimizdagi o 'rni //Новый Узбекистан: успешный международный опыт внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 270-273.
18. Гайбуллаев С., Норгозиев Д. Sport tizimining O 'zbekiston iqtisodiyotida tutgan o 'rni //Новый Узбекистан: успешный международный опыт внедрения международных стандартов финансовой отчетности. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 286-288.